

Ptáci okolí Mohelského mlýna

Ducek chocholatý (foto: R. Burri)

Místy se ojediněle můžeme setkat s **pisíkem obecným** (*Actitis hypoleucos*), který patří mezi bahňáky do čeledi slukovitých. Jeho výskyt je úzce vázán na břehy řek, rybníků a různých vodotečí, kde při hledání potravy čile pobíhá a pohupuje u toho tělem podobně jako konipas. Charakteristický je jeho let složený z trhavých úderů křídel oddělených krátkým plachtěním s dolů zahnutými křídly. Pisík je velký přibližně jako kos, má hnědočerný hřbet, ocas a hlavu s černým, poměrně dlouhým zašpičatělým zobákem a výrazným bílým pruhem nad okem. Má šedohnědé hrdlo, bílé břicho a hnědožluté končetiny. Samec a samice jsou zbarveni stejně. Pisík má velmi jasný a pronikavý hlas, který můžeme u vod zaslechnout pouze od poloviny dubna do konce září. Následně pisík obecný odlétá na zimoviště až do subsaharské a jižní Afriky.

Pisík obecný (foto: T. Grim)

Konipas horský – mládě (foto: T. Grim)

Rehek zahradní – samec (foto: T. Grim)

Mezi další ptáky, kteří „hnízdí“ v okolí Mohelského mlýna, patří i dobře známá **kukačka obecná** (*Cuculus canorus*), která klade vajíčka do hnízd jiných druhů pěvců (zde nejčastěji červeny obecné, dále reha zahradního, konipasa bílého a tůňka obecného).

Ze vzácnějších druhů se zde vyskytuje například **krutihlav obecný** (*Jynx torquilla*), příbuzný datlí a strakapoudu, který se živí převážně mravenci. Svě jméno si vysloužil díky svému zvyku neustále kroutit hlavou na nápadně prodlouženém krku. Nenápadně, neboli kryptické zbarvení ztěžuje jeho pozorování, což si krutihlav vynahrazuje intenzivním

Krutihlav obecný (foto: T. Grim)

Na stepi nebo v jejím okolí se vzácně vyskytuje silně ohrožený **lelek lesní** (*Caprimulgus europaeus*). Lelék je velmi nenápadný noční pták, který přes den doslova splývá se svým okolím. Typické jsou pro lelka velké pohyblivé oči a štětinovitá píra okolo zobáku, kterým se říká vibrisy. Jeho volání připomíná cvrčení krtonožky, nebo zvuk dětské řehtačky. Samice hnízdí na zemi, kam klade dvě skvrnitá vejce. Za nepříznivého počasí a nižším výskytu potravy je lelek schopen upadnout do zvláštního stavu letargie, ve kterém přechází den a šetří energii na noční lov.

Rehek zahradní – samice (foto: T. Grim)

Krutihlav obecný (foto: T. Grim)

nařikavým voláním, kterým ne sebe upozorňuje. Krutihlav se řadí mezi silně ohrožené a vzácné druhy spolu s **datlem černým** (*Dryocopus martius*) a největší evropskou sovou **výrem velkým** (*Bubo bubo*), jehož rozpětí křídel dosahuje velikosti až 180 cm.

Lelék lesní (foto: Olivenca – Creative commons)

Pěnice černohlavá – samice (foto: A. Fornůsková)

Pěnice černohlavá – samec (foto: T. Aghová)

Vzácným návštěvníkem stepi je vynikající zpěvák improvizátor **skřivan lesní** (*Lullula arborea*), zatímco jeho větší bratranec **skřivan polní** (*Alauda arvensis*) je v travnatých porostech stepi hojný a cítí se zde jako doma. Dalším početným druhem stepi, který zpívá v letu obdobně jako skřivani je například **linduška lesní** (*Anthus trivialis*).

Skřivan lesní (foto: R. Burri)

Mezi místní kuriozity patří exoticky vyhlížející a silně ohrožený pták **ducek chocholatý** (*Upupa epops*). Hnízdí v dutinách stromů, kam samice snáší 5–7 vajec. Vidět ho můžeme v sadech a na pastvinách, kde ducek vyhledává svou potravu, kterou je velký hmyz a například ještěřky.

Budníček menší (foto: T. Grim)

Pactvo v okolí Mohelského mlýna je velice rozmanité, jelikož odráží bohatost a pestrost zdejších biotopů. Můžeme zde nalézt jak ptáky vázané na vodní tok řeky Jihlavy, tak běžné druhy charakteristické pro suché stepní klima.

Na řece Jihlavě a v jejím bezprostředním okolí hnízdí početně **konipas horský** (*Motacilla cinerea*). Konipas horský, jehož český druhový název je poněkud zavádějící, jelikož se běžně vyskytuje na všech prudších vodních tocích i mimo horské oblasti, využívá k hnízdění různé skalní útvary v údolí řeky. Nápadná je žlutá barva na spodině těla a dlouhý štíhlý ocas, kterým neustále pohybuje nahoru a dolů. Setkat se s ním kolem řeky můžeme již od konce března či počátkem dubna, nicméně někteří jedinci u nás mohou dokonce přezimovat u nezamrzajících vod. Konipas horský na sebe upozorňuje švitořivým až cvrčivým zpěvem s vysokým hvízdem. Hlavním zdrojem jeho potravy je drobný hmyz.

Konipas horský (foto: T. Aghová)

Zalesněné teplé svahy údolí s oblibou obsazují **lejsci bělokrcí** (*Ficedula albicollis*), **rehci zahradní** (*Phoenicurus phoenicurus*) a několik druhů **sýkor** (**koňadra**, **modřínka**, **uhelníček**). Všechny tyto druhy vyhledávají k hnízdění zejména dutiny v stromech a živí se především hmyzem.

Lejsk bělokrký – samice (foto: A. Fornůsková)

Lejsk bělokrký – snůška vajec (foto: A. Fornůsková)

Lejsk bělokrký je černobílý pták velikosti vrabce, který se vyskytuje především v nížinách, na rozdíl od velmi podobného druhu lejska černohlavého, který obývá především vyšší polohy. Výjimkou ovšem nejsou místa, kde se oba druhy vyskytují společně a může zde docházet k mezidruhovému křížení. Samice lejska bělokrkého se vrací ze zimovišť v tropické Africe později než samci koncem dubna a po páření kladou do dutin stromů 5-6 namodralých vajec. Zpět na zimoviště odlétá lejsk v druhé polovině srpna.

Skorec vodní při sběru potravy (foto: R. Burri)

Skorec vodní (foto: R. Burri)

V letních měsících nad údolím řeky s oblibou loví hmyz **rorýsi** (*Apus apus*), **vlaštovky** (*Hirundo rustica*) a **jiříčky** (*Delichon urbica*).

Od časného rána do noci můžeme poslouchat tklivý melancholický hlas **červeny obecné** (*Erithacus rubecula*). Nejčastěji ji můžeme zahlédnout poskakovat na zemi, nebo těsně nad zemí, kde sbírá potravu a hnízdí. Červenka je menší než vrabec, má nápadnou rezavou náprsenku a dlouhé nohy.

Mezi další velmi hojně se vyskytující druhy zde patří **pěnice černohlavá** (*Sylvia atricapilla*), **holub hřivnáč** (*Columba palumbus*) a **budníček menší** (*Phylloscopus collybita*).

Pravidelně, ale v menší počtu zde hnízdí **žluva hajní** (*Oriolus oriolus*). Žluva patří mezi pěvce a přilétá k nám jako jeden z posledních tažných ptáků až začátkem května z tropické Afriky, kde má také svůj původ. Jedná se o teplomilného ptáka, který vyhledává především nížinné biotopy. Exotický původ žluvy se odráží i v jejím pestrém vzhledu. Sameček je jasně žlutý s černým ocasem a křídly. Samice je zbarvena méně výrazně do zelenožluta (rozdíl ve

Žluva hajní (foto: ahisgett on Flickr, Creative Commons)

zbarvení mezi samcem a samicí se odborně nazývá pohlavní dimorfismus, který můžeme pozorovat u mnoha druhů ptáků). Zajímavý je také zpěv žluvy, který s oblibou někteří ornitologové přepisují jako: „Pojď na pivo“. Žluva hnízdí vysoko v korunách stromů, kde splétá hnízda. Jedná se o silně ohrožený zákonem chráněný druh.

Lejsk bělokrký (foto: T. Aghová)

Kukačka obecná – mládě (foto: T. Grim)

Skorec vodní (*Cinclus cinclus*), další početný zástupce na řece Jihlavě, je poněkud nenápadného tmavě hnědého zbarvení s bílou podprsenkou. O to víc je překvapující způsob získávání kořisti, kterou jako jediný pěvec loví pod vodou. Skorec je schopen se pomocí křídel potopit až do hloubky půl metru, kde se po dně pohybuje opět za pomoci křídel sem a tam a obracením kamínků hledá vodní bezobratlé. Skorec hnízdí ve skalách nebo pod mosty kde staví uzavřená kupkovitá hnízda z trávy a mechu. Nejčastěji ho můžeme pozorovat uprostřed řeky, jak sedí na kameni, aby nám následně zmizel pod vodou.

Zaujalo vás téma?

